

8. Systém vzdělávání u jedinců se sluchovým postižením

(Vymezení, legislativa, typy škol, komunikační přístupy ve vzdělávání, integrace, inkluze)

Kateřina Blatná (350578)

Vzdělávání neslyšících z legislativního pohledu

- zákon č. 49/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání
- vyhláška 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných ve znění vyhlášky č. 147/2011 Sb.
- cíl – poskytnutí stejné šance na odpovídajícího vzdělání

Možností vzdělávání 1

- PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ
- SRP pro SP
- SPC pro SP (při ZŠ pro SP)
- MŠ pro SP
- MŠ běžného typu – integrace
- MŠ pro jiný typ postižení – při souběžném postižení více vadami

Možností vzdělávání 2

- ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ
- ZŠ pro SP
- ZŠ běžného typu – integrace
- ZŠ pro jiný typ postižení – při souběžném postižení více vadami (např. ZŠ logopedická)
- v ČR je 12 ZŠ pro SP
- metody orální, bilingvální, totální komunikace
- desetiletá PŠD

Možností vzdělávání 3

- **STŘEDNÍ (sekundární) VZDĚLÁVÁNÍ**
- **SŠ**
- **SOŠ** (čtyřleté, ukončeno maturitou)
- **SOU** (dvou či tříleté, výuční list)
- **OU** (pro žáky s LMP, výuční list)
- **praktické školy pro SP** (pro žáky s MP, jednoleté, dvouleté, popř. čtyřleté, závěrečné vysvědčení)
- žákům se SP poskytují odbornou kvalifikaci, díky které lépe najdou uplatnění na trhu práce
- IT, zubní technik, předškolní a mimoškolní pedagogika, gymnázium, elektrotechnika
- nejčastější nabídka oborů: krejčí, dámská krejčová, kuchař, číšník, cukrář, zámečnick, klempíř, čalouník, lakýrník apod.

Možností vzdělávání 4

- **VYSOKOŠKOLSKÉ (terciární) VZDĚLÁVÁNÍ**
- **možnost studia jako student bez SP** (TEIRESIÁS pomáhá studentům se specifickými nároky)
- **obory přímo pro studenty se SP**

Komunikační přístupy ve školách pro SP

Orální metoda

- **formovat mluvenou řeč** na základě hmatu a zraku, **aktivizovat zbytky sluchu**, sluchový trénink
- použití **sluchadel, KI** k co nejlepšímu rozvinutí mluvené řeči

Bilingvální metoda

- **přenos informací ve dvou jazykových kódech**
- ZJ neslyšících a mluvený jazyk většinové společnosti

Metoda totální komunikace

Slyšící a neslyšící pedagog

- **Slyšící pedagog:**

- vzor pro osvojení si mluvené řeči
- má funkci socializační, integrační
- zdůrazňuje využití psané podoby českého jazyka (čtení, psaní)
- **Neslyšící pedagog:**
- rozvoj ZJ, slovní zásoby, rozvoj myšlení a osobnosti
- vzor pro neslyšícího žáka

Integrace dětí a žáků se sluchovým postižením do běžných zařízení

Integrované vzdělávání

- integrované vzdělávání – **přístupy a zapojení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do hlavních proudů vzdělávání (do běžných škol)**
- dle Vítkové (2003) je **integrace společná výchova a vzdělávání dětí, žáků a studentů s postižením i bez něj**
- **účastníci integrace:** dítě se SP, rodina, učitel a spolužáci, ředitel, speciální pedagog
- IVP je **závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka**

Integrace a žák se SP? (Janotová, Řeháková)

- **integraci do společnosti slyšících lze hovořit, pokud žák se SP:**
- komunikuje za **využití sluchadel či KI**
- a jehož **verbální projev** je díky tomu **sociálně přijatelný**
- důležitá ovšem není míra SV ale **využití kompenzačních pomůcek, úroveň komunikačních kompetencí a schopnost vyrovnat se se svým postižením**

Výhody a nevýhody integrace? ☺

Výukové programy pro neslyšící

- www.eliska.cz
- e-learningový výukový program MŠ a ZŠ pro SP v Brně a Labyrint, o.s.

- www.tond.cz
- Tlumočník očima neslyšícího dítěte, projekt ČKTZJ
- www.weblík.cktj.cz
- Dětská internetová televize WEBlík, projekt ČKTZJ
- <http://www.vymolova.cz/#!ulita>
- Jazykové centrum Ulicentrum, ZŠ Výmolova v Praze
- výuka jazyků (ČJ, AJ, ZJ) pro pedagogy školy, pro žáky, volnočasové aktivity
- <http://www.tableto.cz>
- interaktivní pohádková kniha pro neslyšící děti
- <http://old.ucjtk.ff.cuni.cz/cnes/index.php?key=produkce>
- produkce oboru čeština v komunikaci neslyšících

Znakový jazyk v literatuře

- Všeobecný slovník ČZJ, M. Potměšil
- Znakování pro každý den, M. Růžičková
- Než půjdeme do školy, M. Růžičková
- Slovník znakové řeči, D. Gabrielová a kol.

www.spreadthesign.com

http://www.teiresias.muni.cz/termslovník_videodb/index.php?content=view

Znakový jazyk na CD-ROMU

- HORÁKOVÁ, R. *Znaková zásoba pojmů z oboru speciální pedagogika*, Brno: MU, Rigorózní práce, 2005
- LANGER, J., PTÁČEK, V., DVORÁK, K. *Znaková zásoba českého znakového jazyka k rozšiřujícímu*

studiu surdopedie se zaměřením na znakový jazyk. Olomouc: UP PdF, 2004. ISBN 80-244-0846-5

- *Lexikologie pro základní školy.* Praha: FFUK, 2003
- VYSUČEK, P., MOTEJZÍKOVÁ, J. *Specifické znaky.* Praha: FF UK, Pevnost, 2003
- PROCHÁZKOVÁ, A. a kol. *Slovník znakového jazyka pro obor pedagogika a psychologie.* Hradec Králové: PedF, 1992
- Taktilní znakový jazyk pro hluchoslepé (Lorm, o.s.)
- Taktilní znakový jazyk (Souralová, Langer, Horáková)
- Znakování ruku v ruce (Olomouc)

- **Literatura**
- EVANS, L. *Totální komunikace. Struktura a strategie.* Hradec Králové: Pedagogické centrum, 2001
- HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie.* 1.vyd. Praha: Portál, 2012. 159 s. ISBN 978-80-2620-084-0.
- JABŮREK, J. *Bilingvální vzdělávání neslyšících.* Praha: Septima, 1998.
- POTMĚŠIL, M. *Čtení k surdopedii.* Olomouc: UP, 2003
- SOBOTKOVÁ, A. *Edukace dětí a žáků se sluchovým postižením,* In VÍTKOVÁ, M.: *Integrativní školní (speciální) pedagogika,* Brno, MSD, 2003.